

Ljubljana, 30./XII. 1921. - I./10.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik.

Vsem naročnikom in somišljenikom srečno novo leto!

Z novim letom, z novim bojem, k novim zmagam! Leto 1921 je bilo najtežje leto za delovno ljudstvo: leto »obznan« in izjemnih zakonov proti proletarijatu. Leta 1921 so socialdemokratije oropali s pomočjo policije proletarsko knjigarno, tiskarno, delavske domove in strokovne orga-

nizacije. Razbili enotnost strokovnih organizacij.

Razredno zavedni proletarijat! Na plan, da v novem letu povrnemo oropano! Naprej na delo za vspostavitev enotnih, nezavisnih strokovnih organizacij!

Vabilo na naročbo.

»Delavske novice« stoje na braniku celokupnih interesov proletarskega razreda, izkoriščanih, brezpravnih, zatiranih, ponižanih in revnih slojev, delavcev, poljedelcev in duševnih delavcev. Boljša bodočnost le teh je in mora biti delo njih samih. Potom razredno zavednih organizacij, z neumornim in vztrajnim delom in bojem si bomo priborili boljšo bodočnost. Naši nasprotniki, peščica kapitalistov imajo v rokah papirnice, tiskarne, knjigarne in kapital. »Delavske novice« so glasilo tistih, ki

razven delavnih rok in uma nimajo ničesar. Zato je dolžnost vsakega proletarca, ročnega in duševnega delavca in poljedelca, da moralno in materialno podpre edino zavedno svoje glasilo. Sklenili smo že, da bodo izhajale »Delavske novice« večkrat na teden, če se javi 1000 novih naročnikov! Zato sodrugi in tovariši, na delo! Naprej v boj za svoj list! Naročajte! Nabrajte naročnike! Organizirajte in priporočajte razpečavo našega lista!

Vprega koristolovcev.

(K združenju soc. demokratičnih in centr. voditeljev.)

Razbijači edinstva jugoslovanskega proletarijata, triletni neumorni rovarji med proletarijatom, triletni sluge podivjanega kapitalistično-verižniškega (a ne modernega industrijskega) kapitala, in izvrševalni organi, policaji današnjega reakcionarnega režima so bili doslej razdeljeni na tri, štiri seklaške centralne odbore.

Idejnega nasprotstva med njimi ni bilo. Razlika je samo v politični izkušnosti. Dočim so soc. demokratični voditelji bivših avstroogrskih pokrajin Korač, Bukšeg, Kristan, Divac odkriti oportunisti reformisti Scheidemanovega, Noskejevega in Reumerjevega tipa (v jugoslovanski minijaturi), so koristolovci Lapčević, Topalović, Jakšić, Krekić pokriti z revolucionarnimi frazami. Prvo skupino je uporabila po prevratu verižniška buržoazija v svoje politične svrhe ter jih vpregla v svojo vladu. Ves jugoslovanski proletarijat je na svojih plečih občutil strahovlado socialističnodemokratičnega režima prvih dveh let. Da bi ohranili ministrske stolčke, katere so zasedli navzlic jasnemu odporu ogromne večine razredno zavednega proletarijata, se prva skupina ni obotavljala pretrgati vse zveze s proletarijatom, razbiti enotno fronto proletarske razredne armade. Sedeč na ministrskih stolčkih je konsolidirala ta skupina dve leti buržoazne vrste, a v proletarske vnašala, s pomočjo policije in moči, ki ji je dala buržoazija samo v ta namen, razdor, medsebojno sovraštvo in teroriziranje.

Na ta način in s takim delom je prva skupina izgubila vsako zaupanje proletarskih množic, nakar ji je tudi buržoazija dala breo, češ: der Moor hat seine Schuldigkeit getan, der Moor kann gehen!

Nada buržoazije postaja druga skupina, ki se je hinavsko nazivala komunistično in ki se je dve leti izjavljala za 3. internacionalo, samo da bi ohranila vpliv na široke množice razrednozavednega proletarijata.

Kolebljivo obnašanje te skupine v glavnih vprašanih jugoslovanskega in mednarodnega proletarijata je omajalo v množicah zaupanje do teh starih voditeljev srbijanske in bosanske socialdemokracije. Trebalo je samo majhne pritiska s strani buržoazije, da ti ljudje takoj pokažejo svojo barvo. In res: ko je bila izdana »Obznan« začenja cela ta skupina pod zaščito policije voditi neizprosni boj — ne proti kapitalu in reakciji temveč proti razrednozavednemu proletarijatu. Ta skupina je šla tako daleč, da je s pomočjo policije nepostavno, vsaki proletarski demokraciji v posmeh vzela proletarske domove, knjigarno, tiskarno in inventar strokovnih organizacij od zakonitih predstavnikov in lastnikov.

S takim policijsko-terorističnim nastopom proti proletarijatu, je centrumaška skupina podprla vladajočo reakcijo, ali zgubila je še tisto malo zaupanja med delavstvom, kar ga je ostalo.

Zato pa je ona dobila popolno zaupanje reakcionarne verižniške buržoazije. Ona bo uživala to zaupanje tako dolgo, kakor je prva skupina sedela na ministrskih foteljih: *Dokler je to reakcija v prtd.*

Ti dve skupini voditeljev (in pa zagrebška skupina Radošević) so se nedavno združile. Včerajšnji najhujši politični nasprotniki, ki so se obmetavali z najhujšimi priimki, so se torej vpregle v en voz z nado, da izpeljejo svojo zaovoženo in umazano politiko iz blata. — Nazivajo se odslej »Socialistična partija Jugoslavije«.

Mi smo že davno trdili, da med obema skupinama ni nobenega bistvenega razločka. Sektanti so po svoji vzgoji, malomeščani po svojem socialnem položaju bodo vedno ostali hote ali nehote to, kar so bili tri leta: izraz meščanskega vpliva med proletarijatom. Mi s svoje strani to združenje reformistov in oportunistov pozdravljamo: pro-

letarijat, ki so ga zasleplevali s svojimi revolucionarnimi frazami, sedaj jasno vidi, da med njimi ni razlike.

Paralelno z združenjem je izvedena tudi revizija programa in nov statut. Proces, ki se je izvršil v Nemčiji in ostalih razvitih deželah pred več desetletji, se vrši danes v Jugoslaviji: revizionisti se odvajajo od proletarskih množic in gredo v malomeščanstvo.

Program, ki so ga sprejeli združeni revizionisti je v znanstvenem delu površen, sektanski in nepopolen. A delovni program se do malega v vseh točkah sklada s programom malomeščanskih strank, posebno narodno-socialistične.

Za razvoj političnega življenja na Slovenskem bi bil velik napredek, da se tudi narodni socialisti združijo s »Socialistično partijo«. Od nje je ne loči niti ena črta programa. — Tako bi bili vpreženi vsi oportunisti v buržoazna »kola«. In proletarijat bi jih spoznal že od daleč.

Razredno-zavedni proletarijat Jugoslavije pa bo korakal naprej po ravni črti proletarskega boja ne meneč se za umazani voz oportunistov. Nobena buržoazna zapreka ga ne bo odvrnila od jasno začrtane poti. Roko v roki z mednarodnim zavednim proletarijatom bo v vztrajnem boju premagal vse ovire na potu k svoji osamosvojitvi.

Spomini delavca na staro leto.

Staro leto se poslavlja od nas.

Teško leto, polno krivic, nasilja in bridkih preizkušenj je bilo za jugoslovansko delovno ljudstvo. »Obznan«, »Zakon o zaščiti države«, popolna politična in gospodarska brezpravnost — to so bili deleži jugoslovanskega delovnega ljudstva v tem letu. Bič reakcionarnega režima je pel po hrbtih delavcev in kmetov. Ko jim je reakcionarna jugoslovanska buržoazija in fevdalna gospoda odvzela politično svobodo, ko je postavila celokupen delovni razred izven zakona, ko ga je vrgla v staroveško stanje — je delavcu začela zniževati plače, kmetu pa naložiti vedno hujše davke. In delovno ljudstvo se temu protinarodnemu in protidržavnemu početju ni smelo postaviti v bran. Kdor ni molče in z zadovoljstvom prenašal tega početja, je romal v zapore kot »komunist«, kot »protidržavni element«. In še hujše je zapel bič po ramah delovnega ljudstva, ki je moralo poljubljati bič reakcionarne klike.

Mesto, da bi se razmere zboljšale in uredile, mesto da bi skušala buržoazija zadovoljiti potrebe domačega delovnega ljudstva, ga je vrgla v še večjo bedo in pomanjkanje.

Podjetniki so metali lačne delavce na cesto, vlada ni preskrbela službe tem, ampak je rajši dala za služka ruskim Vranglovcem. —

Preiskava glede atentata na kralja Aleksandra.

Po novem letu se prične v Beogradu sodna obravnava proti osebam, ki so osumljene, da so zapletene v atentat na kralja Aleksandra in v državni prevrat.

Da bo našim bralcem vsa stvar malo jasnejša, se nam zdi potrebno, da spregovorimo o tej zadevi malo več besedi.

Prvi vtis, ki ga dobi človek iz obtožnice beogradskega preiskovalnega

sodnika Vujčića je to, da je obtožba brez pravne podlage. Da se izogne še večji blamaži, je preiskovalni sodnik Vujčić *razdelil obtožence na dve skupini* in sicer na one, ki so pripravili atentat in one, ki so pripravljali uničenje sedanjega družabnega reda, resolucijo in preobrat v naši državi. Več oseb je obtoženo obojne krivde.

Za rušenje obstoječega stanja in pripravljanje revolucije v Jugoslaviji je

„DELAVSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina . . . . . 96 K
mesečna naročnina . . . . . 8 K

Posamezna številka 2 K.

obtožil Vujić sledeče: Mirić, Čopić, Marjanović, Milojković, Čolović, Lazar Stefanović, Filip Filipović — vsi člani izvrševalnega odbora komunistične stranke — potem Trebinjac, Vlada Marković, Kovačević, Salaj, Gjaković — poslanci komunistične stranke; potem Valenta, Jurišić, Herman, Jetner, Farakaševa, Kanciška, Stanković, E. Oros, Živan, Stefanović, Lazarević, Bereš, Penk, Palinkaš, Pavačić, Mojzes, Jovan Aros, Julka Šraka, Julka Lazarević, Nešić, Vimišlicki, Drobnič, Pajh, Ranković, Klara Libiš, Lajoš Čaki, Mačar, Petrović, Jovanović, Vić, Rafajlović, N. Libiš, Kolamer, Nikolić, Stejčić, Rátkov, Lazić, Ciril Kolačak, Franja Bukovinski, Franja Šokčević, Franja Šulc in Simon Palinkaš — 54 oseb.

Za udeležbo pri atentatu so obtožene razen Stejića še sledeče osebe:

Mirić, Čopić, Kanciška, Marjanović, Salaj, Eva Čaki, Julias, Milojković, Čolović, Lazarević, Mojzes, Madjar, Julka Stanković, Julka Malik, Klara Libiš, Katarina Palinkaš, Stevanović, Lajoš Čaki, Latinka Manojlović, Trebinjac, Demetar, Milica Marinković, Marija Manojlović, Kovačević, Nikolić, Terezija Kaš, Terezija Madjar, Filipović in Simon Palinkaš — vsega skupaj 29 oseb, dočim je bilo aretiranih zaradi atentata čez 200 oseb.

Od naštetih oseb je sodišče nedavno izpustilo sledeče: Petrović, Rafajlović, sluga komunističnega kluba poslancev, Pavičić, Libiš, Rátkov in poslanec Vlada Marković, izmed žensk: Marinković, Čaki, Julias, Stanković, Malik, Palinkaš K., L. Manojlović, M. Manojlović, Kaš.

Razen tega so jih še nekaj izročili drugim sodiščem, tako da jih čaka na obravnavo izmed stotin in stotin zaprtih samo še 29!

Obtožbe od g. Vujića proti posameznikom so naravnost smešne: »eden je bil bataljonski komandant v Rusiji« drugi je bil v Rusiji na kongresu internacionalne, tretji — komunistični poslanec se je »tajno« sestajal s svojim tovarišem, poslancem in še z enim Radičevim poslancem, drugi je »dvigal navdušenje in dajal korajžo« komunistom« itd. itd. Sima Marković je obtožen, da je nesel na kongres III. internacionalne natančne podatke o naši vojski.

Iz vsega se torej vidi, da je ta preiskava in obravnava »Politični proces, ki se je pričel politično in se bo končal politično«.

Centralni odbor komunistične stranke Jugoslavije obtožuje g. Vujić kot centralo prevratne organizacije. Ta centrala je bila v zvezi z Budimpešto in Dunajem ter je dajala navodila za prevrat vsem svojim organizacijam. — Potemtakem je g. Vujić prepričan, da

je KSJ že resno in tehnično pripravljala revolucijo. Kdaj bi se morala izvršiti ta revolucija in kakšna bi bila, tega nam g. preiskovalni sodnik ne pove. In to je nova njegova pogreška: kajti če toži zastopnike ene politične stranke, da so pripravljali preobrat, bi moral vsemu občinstvu razložiti, kako bi ta izgledal, kaj vse je bilo zanj pripravljeno, kakšen namen je imel, kakšen oseg bi zavzemal itd.

Če je imel centralni odbor zveze z Dunajem in Budimpešto, še ni to pripravljane revolucije; kajti komunisti so internacionalni in morajo imeti zato internacionalne zveze, ker posamezna komunistična stranka je le mala veja na drevesu komunistične internacionalne. Zveze z Dunajem imajo tudi naši koruzni socialisti. Zakaj jih potem ne obesite kot prevratnike?!

Dalje je imel odbor zveze z madjarsko sovjetsko vlado. — Od pogina sovetov na Madjarskem pa do danes je pa že dve leti. Ali mar te zveze, če so bile, pridejo kaj v poštev, če se gre za revolucijo v Jugoslaviji v tem in onem letu po Kristusu?

Dalje je centralni odbor KSJ stvarno pripravljati revolucijo v Jugoslaviji ali z drugimi besedami: po vsej državi je snoval prevratne organizacije, ki so nabavljale orožje, bombe, municijo itd. Ali o vseh teh prevratnih in terorističnih organizacijah g. Vujić tudi nič ne dokaže! *Kajti, kdor pozna razvoj komunističnega gibanja v Jugoslaviji, ve, da se je nahajala KSJ do »Obznane« v periodi propagande. In na tej prvi stopnji razvoja ne more niti ena, še tako čudodelna stranka pripravljati revolucionarnih akcij v večjem obsegu, še manj pa preobrat družabnega reda.*

Če pa misli g. Vujić, da je za revolucijo dovolj toliko orožja in municije, kot so ga pri aretirancih zaplenili, ima prebujno fantazijo. »S takim arzenalom se gre lahko na ribolov, ne pa v revolucijo«, pravi beograjska »Slobodna Reč«.

Dalje smatra g. preiskovalni sodnik tudi udeležbo na kongresu III. internacionalne v Moskvi za stvarno pripravljanje Rusije. Potem pa mi ne razumemo, kako to, da dajo druge države toliko potnih listov delegatom v Moskvo! Pa menda ne kujeta istih načrtov Lloyd George in Lenin?!

Toľiko smo smatrali, da je neobhodno potrebno, da napišemo kot uvod v proces, ki se bo pričel po novem letu.

Pa menda ne bosta »Nazaj« in »Sl. Narod« zopet poskočila, da smo glasilo komunistične stranke, če kritično premotrivamo beograjski proces in se pri tem obračamo proti vladajočim strankam, ki hočejo uničiti največjo pridobitev moderne dobe — neodvisnost državnega sodišča.

Proti batinanju in drugemu sramotnemu postopanju z državljani.

Zemljoradniški poslanski klub je poslal na ministrski svet sledečo interpelacijo:

»Kljub vsem zakonskim predpisom in v nasprotju vsemu človeškemu dostojanstvu in že ustaljenim na-

zorom kulturnih narodov glede telesnih kazni in telesnemu mučenju, se vendar od časa do časa javljajo slučajji, da pretepajo in mučijo državljane v civilnem in vojaškem stanju zlasti organi vojnega in notranjega

ljenje, ki se je razprostiralo v stepni noči — v meni je vzrasla neka posebna želja, približati se in pogledati v prepovedano daljino preteklih let — — — tako gleda človek v globino razburjenih voda, kajti instinktivno čuti, da je bil tu nekdanji vihar in valovi. — — —

»Gotovo si dolgo živel, starček, gotovo imaš mnogo let?«

»Mnogo sem živel, božji človek, mnogo!... doslej se me še ni usmilil Bog. Ni me še vzel k sebi... gotovo zaradi mojih grehov!... Za moje prokletstva vredne grehe me vlačna mati zemlja noče sprejeti v svoje naročje, mene prokletega, ne pokliče k sebi... Tako torej živim in se mučim ter trpim za svoje grehe. Koliko sem star, me vprašuješ. In, ti človeški otrok, ali misliš, da vem? ... Morda sto let, mogoče pa še več! ... Čemu šteti leta? ... To je pregrešno! ...«

»Potem se še gotovo spominjaš tlačanstva in tlake, starček?«

»He-he-he!« se smeje starček s ču-

ministrstva. Taki slučajji so se mogli v izrednih razmerah za časa vojne in neposredno po njej do gotove mere zvaliti na osebno odgovornost poedincev in pripisovati posledicam vojne, ki je v tem, kakor tudi v mnogem drugem pogledu demoralizujuče vplivala.

Kako nezasluzeno sliko o kulturi našega naroda so podali taki slučajji žaljenja človeškega dostojanstva in koliko so rušili ugled našega naroda in države in njene služiteljice, vojske, ni potrebno poudarjati. Poznano je tudi, kako žalostne posledice so imeli ti pojavi za razpoloženje našega naroda v Hrvatski in Slavoniji napram narodnemu in državnemu edinstvu in kako mesto so zavzeli taki pojavi v argumentacijah največje tamošnje stranke napram tem tesnejšemu narodnemu in državnemu edinstvu in kako so slučajji batinanja nepovoljno vplivali na ustvarjanje zavesti edinstva našega troimenega naroda, o čemer je pisal tudi narodni poslanec dr. Milan Rojc v »Novi Evropi«, in da so nasprotno dobro služili vsem, ki delajo proti edinstvu in uničevanju ugleda vseh glavnih faktorjev tega edinstva.

Medtem ti slučajji iz izrednih razmer niso prenehali, ampak so se dogajali še dalje, in celo tudi po proglastitvi ustave in to žal v največ primerih od strani organov javne in državne varnosti, ki so ravno po svojem stanju poklicani, da izvršujejo zakon in štitiyo red in varnost. Mnovina takih pojavov in brezkoristnost pritožb proti njim ustvarjajo prepričanje, da za nje ne morejo nositi vse odgovornosti poedinici, ampak sam sistem vladanja, ki ga je vlada vzpostavila in ga vzdržuje.

Javnost je ostala neobveščena od strani vlade o mnogih slučajjih, ki vzbujajo sumnjo, da je bilo zlostavljanje in zloraba uradnega mesta organov javne varnosti proti življenju državljanov in telesni nedotakljivosti.

Tako je ostal nepojasnjen slučaj dijaka Veljkovića, ki ga je naša policija aretirala v Solunu, misleč, da je on atentator Marinković. Še isti dan, ko ga je policija izpustila, je umrl.

Stjepana Supanca, prostovoljca, častnika jugoslovanske divizije v Dobruđzi, ki je bil komunist, je ustrelil na Novega leta dan 1921 v Vukovaru iz neposredne bližine neki policaj, ki je še sedaj v službi, in preiskava se še do danes ni izvršila, da bi zvedela javnost.

Strokovni pregled.

Poziv na ujedinenje.

Glavni radnički savez je razen dnevnega reda konference in priprave resolucije poslal medjusaveznemu sindikalnemu odboru tudi sledeče pismo: Glavni radnički savez

St. 177.
16. dec. 1921. l. Beograd.
Medjusaveznemu sindikalnemu odboru Beograd.

Dragi sodrugi!

Odzivajoč se obči želji razredno-zavednega proletarijata naše države in

Dra. Dragomira Ikonića, urednika »Republike«, so z njegovim sotrudnikom Božom Pavlovićem v sredini Beograda napadli neki vojak in en podnarednik pod vodstvom enega gardnega majorja in ju bili do smrti. Splošno mišljenje je, da je bil ta divjaški napad izvršen zato, ker je dr. Ikonić po svoji novinarski dolžnosti neumorno in možato kritiziral javno delo nekoliko višjih častnikov, ki se jih je spoznalo za voditelje famozne klike, znane pod imenom »bela roka«.

Gjorgje Šimić, težak iz Obudovca (Bosna) je prišel v Brčko, da dvigne na pošti denar za zemljoradničko zadrugo. Od njega je zahteval žandarjski narednik Ivan Čolak, da ga Šimić takoj pelje s svojim vozom v vas. Šimić ga je zaprosil, naj malo počaka, da opravi svoj posel na pošti, in potem ga bo peljal. Ali narednik Čolak se s tem ni zadovoljil, ampak ga protizakonito aretiral, pustivši mu voz in konje brez varstva na cesti. Pretepal ga je in imel vso noč v zaporu.

Marko Nedjeljković, vojak II. čete, I. bataljona, 37. pehotnega polka, je izvršil samomor, ker ga je pretepal in sramotno z njim postopal njegov predstojnik, o čemur je napravil upit na vojnega ministra narodni poslanec Sušić.

Milan Stanojević, kapetan II. razr., komandir I. čete, 3. pehotnega polka, je pretepel enega vojaka iz Dobrega Dola, okrug pirotski, in mu izpulil šop las. Ta kapetan je isto tako barbarsko postopal tudi z drugimi vojaki.

V Vugrovcu v Dalmaciji so tamošnji žandarji pred nekaj meseci zaprli težaka Ercega in Vukovića, jih odpeljali v vojašnico, zvezali, jima zapечатili usta in jih neusmiljeno preteпали. »Nato so jih predali v sodnijske zapore in jih tam strahovito preteпали, kar je zdravniško potrjeno.

Zato nam je čast, da prosimo predsednika vlade, da nam v čim krajšem času v narodni skupščini odgovori na ta-le vprašanja:

1. Kaj je ukrenjeno proti krivičnemu kršenju telesne varnosti in življenja državljanov v omenjenih slučajjih?
2. Ali misli vse one oblastvene organe, ki so zlorabljali svoje mesto, primerno kaznovati in jih odstraniti z njihovega mesta v interesu varnosti državljanov in ugleda države?
3. Na kak način bo preprečil, da se tako žalostni in škodljivi pojavi ne dogajajo več?

izvršujoč zgodovinsko dolžnost napram potrebam in nalogam proletarijata, so se zedinili upravni odbori: Glavnih radničkih saveza v Beogradu in Sarajevu, opštega radničkog saveza v Zagrebu in Sarajevu in strokovne komisije v Ljubljani v tem, da se prvi in drugi dan pravoslavnega božiča t. j. 7. in 8. jan. 1922 (po novem) vrši Državna Strokovna Konferenca.

Po sporazumu omenjenih forumov, bo naloga te konference:

- 1) da utrdi osnovna načela, na podlagi katerih se lahko ujedini ves stro-

V. PANIN. —k—

Slike iz bivše Rusije.

Tlačanstvo.

Vsakokrat poskušam uloviti izraz starčkovega obraza, ali noče se mi posrečiti, luč ognja je prebleda in njen plamen tako nemirno švigajoč, da migljajoča svetloba samo za kratak čas razsvetli poteze v obrazu, da se takoj zopet umakne gostim sencam, ki zagrinjajo obraz, širok nos in tanko sivo brado.

»Si že mnogo let pastir, stavec?«

»Kaj, jaz? Mno-ogo, ti božji človek! Ali je 20 ali 30 let, kdo more to natančno prešteti? — — — Od časa, ko je občina tako sklenila, hodim! To je vendar volja vaške občine... in fanta sem vzel s seboj pred štirimi leti. Otrok je bil izpostavljen na cesti — sirota, najrevnejši!«

Ne vem, zakaj — ali je bilo donenje glasu ali te naravnost, priproste besede, ali morda nezavestno vzdram-

dovito pretrganim, trpkosti polnim glasom. Čeprav napeto zrem, se mi v temi ne posreči, zaslediti izraz njegovih oči...

»Tega se spominjam, kakor da bi bilo danes, kako naj bi tudi pozabil tako življenje... Moglo bi se misliti, da je Bog naložil to življenje nekemu za njegove grehe, da bi se mi vedno tega spominjali. Često nas Dobrotljivi obišče, uu... kako bolešno kaznuje on... če ti tako tvoje razgaljeno srce z enim udarcem razmesari, komaj se še upaš tožiti... Ali čemu o tem govoriti, božji človek? Ulezi se k počitku, gotovo imaš še dolgo pot pred seboj. Jaz bom pa še dalje sedel in čuval. V moji starosti se izogiblje človeka spanec!«

Moľči.
Spati? Spanje noče priti. Tako močan val razburjenja se dviga v moji duši in jo žalosti in instinktivno čuti, da pred menoj, ob ugasujočem ognju v slabotnem, sključenem telesu še konvulzivno bije starčkovo srce, ki je krvavelo dolga desetletja... Člove-

kova duša je ponoči v stepi, v temini zelo rahločutna, občutljiva...

»Ti dobri starček, pričujem prosee, bojazljivo, ali si tudi za časa tlačanstva tu živel? ...«

»Tukaj, ti božji človek, da tukaj!« je odgovoril stavec čez nekaj časa, nerad, kakor se mi zdi. Ali jaz nadaljujem:

»Ali je vaša vas tudi graščakova?«

»Vsa naša sveta Rusija je vendar bila tedaj veleposestnikova last! Ravnotako naša vas, gotovo. Ali tudi sedaj živi naša vas na vlastelinovi zemlji. »Rabskoje« se imenuje naša vas; gosposka zemlja ni daleč od tu, veliko bogato posestvo je. Ali ljudje na njej so tako bolelni in tako slabotni, popolnoma drugače, kakor pa so bili nekdanj... to je bil močan, krepak človeški rod... Gospodar je bil hudoben in trd kot kremen, he—he! To so bili ljudje, ti božji človek! — — —«

(Dalje prih.)

»rabskoje« = suženjska vas.

kovno organizirani proletarijat Jugoslavije;

2) da na teh načelih takoj sestavi centralno inštanco strokovnega gibanja, ki bi ji pripadale vse današnje strokovne zveze; in

3) da najde načine za grupiranje vseh danes razcepljenih zvez in podzvez v centralistične profesionalne in industrijske zveze za vso državo.

Sporazumni forumi, kot inicijatori ujedinitve so izdelali tudi predlog resolucije, s katero se predlaga rešenje vseh vprašanj, in katero vam pošiljamo kot prilogo. Mislimo, da ni potrebno podarjati, da je to samo predlog, in da bo končno veljaven sklep oni, ki ga bodo delegati sprejeli, najbolje sporazumno, in če to ne bo mogoče, pa z večino glasov.

Iz javnega poziva za to konferenco boste videli, da imajo na konferenci pravico sklepanja delegati vseh obnovljenih in obstoječih strokovnih zvez brez ozira na to, ali pripadajo kateremu izmed centralnih forumov, ali ne. Isto tako imajo pravico odpošiljanja delegatov tudi vsi krajevni strokovni sveti, in kjer ti niso obnovljeni, potem pa obnovljene podružnice, bodi si ena, ako jih ni več v dotičnem kraju, in kjer jih je več, vsi skupaj z enim skupnim delegatom. S pozivom je tudi medjusavezni sindikalni odbor priznana pravica, da če ni organizacija osnovana na predpisanih pravilih, ampak da je kooperacija zasnovana na sporazumu predstavnikov gotovih organizacij in skupin, da pošlje svoje 3 delegate, kolikor jih pošlje tudi vsak od sporazumnih forumov kot centralnih inštanca in njih za grupiranje zvez in podzvez, ki ima vsaka svoja pravila. Smatramo, da je že sam sestav te konference predviden na najširši demokratični podlagi in da bodo na tej zastopane ne samo vse organizacije, ampak tudi vse smeri strokovne politike.

Če govorimo o sestavi te konference, predvidevamo, da bi se moglo oporokati: prvič ker se delegiranje ne vrši na podlagi števila članov, ampak organizacij. Ali ta očitek je neutemeljen iz enostavnega razloga, da danes ni mogoča skupna kontrola resničnega števila članov poedinih in razcepljenih organizacij. Ta možnost se bo izvršila šele po izvršenem ujedinitvenju. Drugi očitek, ki bi utegnil priti z ene strani, je ta, da bodo na konferenci zastopane samo one organizacije, ki javno obstojajo in delujejo, ne pa one, ki svojega dela še niso obnovile. Ali tudi ta očitek odpade, ker pravica odločevanja o usodi delavskih organizacij pripada izključno samo članom organizacij. Za delavce, ki ali niso obnovili svoje podružnice, ali svojega članstva v njej, čeprav se ravno radi čim hitrejšega njihovega organiziranja in se hiti s konferenco ujedinitve, ne ve nihče od nas, kdo izmed njih in kdaj bo postal član svoje organizacije. In radi tega bodo ti delavci zastopani šele tedaj, ko se povrnejo v svojo organizacijo, ali danes se smatrajo za neorganizirane.

Verujoč, da morajo tudi vas boleti današnji žalostni pojavi: da delavci, člani ene strokovne organizacije, odženejo od dela delavca, člana druge strokovne organizacije, da postanejo delavci ene strokovne organizacije »štrajkbreherji« delavcem druge strokovne organizacije, čeprav obstojata obe na eni podlagi razrednega boja in pripadajo tudi eni stroki; in naposled, verujoč, da se moramo odzvati splošni želji organiziranega proletarijata po ujedinitvenju in jo podpreti z vsemi silami, mora biti to tudi vaša največja dolžnost, in ker odločno stojimo na stališču ujedinitve strokovnih organizacij, smatramo, da vršimo največjo, najsvetejšo dolžnost, ko pozivamo na ujedinitvenje tudi vas kakor tudi vse organizacije, ki z vami sodelujejo.

Upajoč, da se boste odzvali temu sodružnemu pozdravu, da boste tudi vi podredili ujedinitvenju strokovnih organizacij vse dosežane žalostne dogodke kakor tudi osebne, mogoče obojestranske pogreške in nesoglasja in s tem tudi sami pripomogli, da proletarijat Jugoslavije čim prej zapoje pesem edinosti

in zmage, vas pozdravljamo in kličemo:

Zivelo ujedinitvenje strokovnih organizacij!

Zivel razredni boj!

Zivel bratski dogovor!

Roko v roko — na svidenje na konferenci!

Za sklicatelja konference:

Glavni radnički savez
tajnik
Luka Pavičević.

Na to je medjusavezni sindikalni odbor odgovoril sledeče:

Potrujemo prejem Vašega pisma št. 177. z dne 16. dec., s katerim v popolnem sporazumu s opštim radničkim savezom v Zagrebu in strokovno komisijo v Ljubljani pozivljate tudi medjusavezni sindikalni odbor na državno strokovno konferenco 7. in 8. januarja, ki jo sklicujete v cilju, da se najde osnova za ujedinitvenje vseh socialdemokratskih, socialističnih in naših, nevtralnih delavskih strokovnih organizacij; da se na tej osnovi takoj sestavi centralno strokovno inštanca in da se najde način za »grupiranje vseh sedaj razcepljenih savezov in podsavezov«.

Vi želite ujedinitvenje strokovnega gibanja. Ta volja navdihuje tudi nas in iskreno naše delo v tem pravcu dokazujejo tudi žrtve, ki jih vsak dajemo iz svojih vrst za ustvarjenje in obnovljenje strokovnih organizacij, ki so bile ujedinitve na podlagi nepomirljivega razrednega boja in v katerih ste bili tudi Vi do nedavnih časov člani.

Ali preden Vam podamo svoje stališče o Vašem pozivu, kakor tudi o projektu Vaše resolucije moramo navesti dejstvo: da je puščen preveč kratek rok od sklicanja konference pa do njenega sestanka. Vi in ostali sklicatelji, ki so z Vami v sporazumu, ste očitno popolnoma pripravljani na konferenco, dočim ko je za nas rok treh tednov prekratek, da pripravimo svoje organizacije in se posvetujemo v neizogibnih diskusijah, ki ste jih Vi v svojih organizacijah popolnoma opustili, ako smo dobro poučeni.

V delavskem gibanju se dopušča, da ima najstarejša inštanca inicijativo, ali ne tudi to, da podvzamejo akcije brez dovoljenja svojih članov, posebno ne, da brez izražene volje članov delajo na izpremembi smeri, tipa in oblike organizacije. Obstojata in mora obstojati v delavskem gibanju pravilo, da se take velike inicijative predvsem naznanijo članom organizacij, nižjim osnovnim inštancom, množicam, da te o teh inicijativah razmislijo in razpravljajo in da se more iz diskusij in sklepov vseh članov izdelati eno stališče, ki je v danem momentu v resnici splošno stališče organiziranega delavstva.

Kakor smo rekli, nam ni znano, če so se vršile take diskusije v Vaših organizacijah. Ali mi bi tega niti ne mogli izvršiti. Zavedajoč se tega, da se nahajamo na svojem težko odgovornem mestu samo vsled zaupanja članov organizacij in svesti si tega, da brez tega zaupanja ne moremo in ne smemo ničesar započeti, čutimo, da je popolnoma nemogoče, da bi prišli zastopniki M. S. O. na konferenco ujedinitve, vse dotlej, dokler vse organizacije, ki so v njegovem sestavu, ne preračetajo Vašega poziva, Vašega projekta in eventualnih projektov, ki bi jih izdelal MSO. Smatramo, da je popolnoma nemogoče, da mi kot centralna inštanca naložimo svoje stališče delegatom svojih organizacij, ali da pridejo delegati naših organizacij na konferenco brez vezanega pooblastila.

Za to neobhodno potrebno posvetovanje s člani ste pa pustili rok, ki je prekratek, zlasti z ozirom na današnje razmere.

Razven tega je gotovo število vprašanj, ki bi se morala razpravljati pred konferenco, in je tudi zato potrebno, odložiti sestanek konference vsaj za mesec dni, kolikor je najnujnejše za potrebno diskusijo.

Pri enem tako velikem vprašanju, kakor je ujedinitvenje strokovnih organizacij, takega postopanja nikakor ne moremo opustiti. Sicer se pa morete tudi Vi okoristiti s tem odlogom za diskusijo v svojih organizacijah. Brez

najpopolnejše udeležbe organiziranih delavskih množic ne more nikak trud za ujedinitvenje roditi dobrega sadu.

Pričakujemo hitrega odgovora.

20. dec. 1921.

Beograd.

Medjusavezni sindikalni odbor,
Beograd.

Pripomba uredništva. — Da ne boste mislili delavci, da je naš »Medjusavezni sindikalni odbor« proti ujedinitvenju strokovno organiziranega delavstva in da ne boste nasledili lažem strokovne social - špijonske komisije, ki bo gotovo začela agitacijo proti nam, vam pojasnjujemo pismo »opčega radničkoga saveza« in odgovor »medjusaveznog sindikal. odbora«. — »Glavni radnički savez« »opči radn. savez« in ljubljanska strokovna komisija sklicujejo za 7. in 8. januar v Beogradu »državno strokovno konferenco«. Torej ravno ljudje, ki so povzročili največ škode strokovnemu gibanju, ki so prevzeli inovino protizakonito zaprtih strokovnih organizacij — pozivajo sedaj vse strokovne organizacije, mesto da bi prišli na obtožno klop. Oni ljudje, ki so skušali zlomiti železničarsko, rudarsko in druge stavke, ki so tvorili skupaj z buržuazijo enotno fronto proti proletarijatu, — pridejo sedaj demagoško z našo parolo na dan: »Proti enotni fronti buržuazije — enotno in močno fronto proletarijata!« In brez dovoljenja svojih organizacij sklicujejo konferenco v času, ko je mnogo strok. organizacij zaprtih in toliko strok. funkcionarjev po zaporih, kajti oni hočejo imeti konferenco isto tako pod senco policijskih bajonetov, kakor poleti »kongres« železničarjev, da bodo lahko vsako opozicijo spravili v zapore.

S to konferenco so nameravali kronati svojo zvezo z buržuazijo proti zaprtemu centralnemu delavskemu svetu.

Ali hvala bogu — tudi to pot so se bridko urezali in vzbudili nezaupanje do sebe med svojimi lastnimi člani, ker so brez njihove vednosti izdali demagoški poziv na omenjeno konferenco.

Živela razredna zavest proletarijata!

Krojaški delavci.

»Savez radnika-ca šivačko odjevne industrije i obrta Jugoslavije« bo imel svoj

KONGRES

v marcu prihodnjega leta. Poleg ostalih točk se bo sklepalo tudi o notranji in mednarodni orientaciji saveza.

Uprava saveza otvarja vrata kongresa vsem skupinam saveza, vsem organizacijam krojaških delavcev, da pridejo, kajti samo na kongresu se bodo sprejemali vzklici.

Zato na kongres sodrugi, krojači!

Skupine bodo volile delegate in sicer: na vsakih 50 članov 1 delegata in na vsakih novih 100 še 1. Skupine izpod 50 članov se lahko združijo z najbližnjimi skupinami in skupno izvolijo delegata.

Uprava.

Železničarji.

Shod koalicije v »Mestnem domu«.

Dne 27. decembra je sklical vrhovni koalicijski odbor shod v veliko dvorano »Mestnega doma«. O shodu ne bomo obširneje poročali, ker smo že prej jasno povedali svoje mnenje. Ali poudariti moramo najznačilnejše tega shoda. Gospod Korošec (ZJŽ) je kakor vedno govoril demagoško o moči koalicije, o zaupanju, ki ga mora imeti delavstvo v njo itd. Ali zbrani železničarji so jasno pokazali svoje nezaupanje do tega koalicijskega odbora, ki se prepira med seboj za mizo pred zbranim občinstvom. Zanimiva oseba v tem odboru je g. Beltram, (kler.) ki vedno razkrinka laži svojih sotovarišev, tako da mu je g. Korošec zaklical, da bo razdružil koalicijo! Torej sklicatelj shoda, ki so pozivljali delavstvo na slogo, so se grizli za mizo. Zlasti g. Kopaču (soc. dem.) so zbrani železn. in g. Beltram sam povedali marsikatero resnico v obraz.

Pri točki — slučajnosti — je nastopil tudi S. Makuc, ki je trezno in

stvarno razodel železničarjem, da koalicija raznih strank ne bo opravila ničesar. Železničarstvo se mora združiti v eno enotno strokovno nevtralno organizacijo in ta je »splošna železničarska organizacija«, ki jo je dala vlada protizakonito zapreti, ker je videla, da ona združuje množice in jih vodi k zmagi. S poklekovanjem in z metanjem na trebuh se ne bo doseglo ničesar. Koalicija je že s tem napravila usodno taktično napako, ko je dala ultimatum do 15. t. m. in danes 31. t. m. je pa ta odbor že tretjič v Beogradu. Za svoja izvajanja je žel burno odobravanje. Ko se je zavzel za odpuščene železničarje, je odgovoril gospod Podbevšek (NSS), da so sami zakrivil, da so bili odpušteni iz službe in da zato gotovo ne dobe plače za nazaj. Zbrani železničarji so odgovorili: »Pfu! Denuncijant! Ali je to solidarnost?« — G. Makuc je kljub ugovarjanju g. Korošca prebral svojo resolucijo, ki so jo zbrani železničarji z odobravanjem sprejeli na znanje.

Ker je g. Korošec videl, da je pretežna večina za Makucovo resolucijo, ki je smrtna obsodba koalicije, je ni hotel dati na glasovanje. Zato jo pribčimo mi, da razsodi javnost!

Gospodje! Včeraj ste pokazali svojo barvo in nesposobnost in izgubili poslednje nezaupanje v svoje skrupulo.

Živela razredno-zavedna nevtralna strokov. organizacija železničarstva! (Sledi resolucija s. Makuca.)

Železničarji, zbrani na strokovnem shodu v Ljubljani, velika dvorana »Mestnega doma«, dne 27. decembra 1921 protestirajo proti razpustu strokovnih organizacij v Sloveniji.

Ustava kraljevine SHS jasno pravi, da je delavcem zagotovljeno pravo združevanja za zboljšanje žiljenskih pogojev. Razpust »Splošne železničarske organizacije«, ter »Saveza rudarskih radnika« je torej protizakonit čin, ker sta omenjeni strokovni organizaciji po svojih zakonito odobrenih pravilih delovali za zboljšanje gmotnega položaja.

V Srbiji in po nekaterih krajih drugih pokrajin so podružnice »Saveza saobr. i transp. služb. Jugoslavije« že otvorene po ministrskemu odloku z dne 23. V. V. t. g. št. 5.992.

Zato naj nas blagovolj obvestiti g. kraljevi namestnik Iv. Hribar, zakaj da so organizacije omenjenih strokovnih organizacij v Sloveniji še danes zaprte in čimprej izposlovati njihovo otvorjenje.

Nadalje protestiramo proti temu, da se še do danes ni sprejelo v službo železničarjev, ki so bili protizakonito in krivično odpušteni iz službe radi lanske aprilske stavke in zahtevamo, da se jih nemudoma zopet sprejme v službo in se jim izplača mezdo in vse doklade od dneva, ko so bili odpušteni. Njihove bedne družine in boski ter lačni otroci kličejo po odstranitvi tega v nebo vpjočega socialnega zločina.

Mezdno gibanje tipografov.

Tarifna pogajanja, ki sta jih vodila Savez grafičnih radnika in tiskarski kartel, ki so trajala 5 dni, so se prekinila. Gospodje tiskarnarji zahtevajo popolno kapitulacijo organizacije v vseh vprašanjih. Zahtevali so, da mora biti delovni čas po zakonu določen; ali ravno te dni je g. dr. L. Markovič v zakonodajnem odboru zahteval za industrijska in obrtna podjetja 10-urni delavnik. V vprašanju produkcije dela kakor tudi plač hoteli gospodje tiskarnarji uvesti načelo: s povečanjem draginskih odstotkov poviševati tudi proizvodnjanje. To pomeni, da kadar si hoče delavec zvišati plačo na podlagi očitvne draginje, imajo gospodje tiskarnarji pravico, zahtevati tudi zvišanje delavčeve produktivnosti. Določen je minimalni količnik dela za stavce, po katerem bi časopisni stavci morali dajati na uro 1100 črk korigiranega stavka, kot minimum produkcije za minimalno plačo; za knjižni stavke 1000 črk na uro. Določeno je na soboto dve uri krajši delovni čas pod tem pogojem, da se za ti dve uri nadomesti produkcija tekom tedna. In kljub vsej popustljivosti od strani organizacije, so se morala pogajanja prekiniti pri vprašanju učencev. Gospodje tiskarnarji so zahtevali absolutno pravico

Vsaka vas svojega zaupnika!

gospodarjenja nad učenci, zabranjujoč organizaciji, da jih organizira in stoji z njimi v zvezi, in vrhu tega so še zahtevali, da učenci delajo tudi na nedeljo. Ena kakor druga stran je šla pred svoje kvorume, da sondira mišljenje članov. Določeno je, da se morajo potem nadaljevati pogajanja šele 15. jan. 1922 l. Za ves ta čas, dokler so ta pogajanja, ostanejo v veljavi obstoječe tarifne pogodbe poedinih podružnic saveza, katerih odredb imajo podružnice pravico, da se poslužujejo, zlasti v povišanju draginjskih odstotkov.

Po časopisju.

Stojan Protić o preganjanju komunistov.

»Radikal« »Oni (demokrati in radikali, op. ur.) so najprej ustvarili ono vezirsko »Obznanilo« čez noč in jo nategnili kot konopec na vrat vseh državljanov; a oblasti, in to politični oblasti so ukazali, da jih ona sama deli in porazdeli v komuniste in nekomuniste po svoji naravi in volji, ne da bi koga vprašala in komu za to odgovarjala, ona je samo sebe postavila nad državna sodišča in sebe samo proglasila za sodišče.

Nato so po onem atentatu na pok. Draškovića postavili z istim prepodom, ko so lažljivo proglasili nov zakonski predlog kot nekako izenačenje zakonov, škandalozni zakon, ki prepoveduje tudi mišljenje, jemlje vodilno pravico in poslaniški mandat državljanom, ki se ali sami, ali drugi imenujejo komuniste, brez vsakega ozira na to, ali je kdo izmed njih v resnici izvršil kak čin, ali poskusil, da napravi kak čin, ki hoče s silo in nasiljem izpremeniti družabni red in ustroj.

Ta v resnici škandalozni zakon postavlja torej policijsko, upravno oblast za vrhovnega sodnika: da ocenjuje,

Mladinski vestnik.

Celje. — Minuli teden je umrl tu sodrug Ivan Mravlje, črkostavec, v starosti 27 let. Bolezen si je nakopal v svetovnem klanju. Bil je neumoren delavec v strokovni organizaciji kljub bolezni. Zadnje čase je živel v največji bedi in pomanjkanju, kajti tisti, ki jim je kopičil denar v svojih zdravih letih, so ga pustili kot izrabljen stroj, ki se ga vrže med staro šaro. Domovina se briga za svoje sinove le tedaj, ko morajo ti svoje zdravje, svojo moč in

Sedaj je prešlo vprašanje na člane in članice saveza, oni morajo izreči svojo sodbo o dosedanjem teku pogajanj in pokazati, kako se morajo voditi v bodoče. Od njihove zavednosti zavisi, koliko uspeha bodo imeli v tarifnem vprašanju. Kljub vsej želji in pripravljenosti, da pridemo do pametnega kompromisa v vseh tarifnih vprašanjih so člani beograjske podružnice pokazali vso svojo odločnost, ko so slišali poročilo sodruga delegata centralne uprave, — ko so izjavili: **ako oni nočejo boja za vsako ceno, mu tudi ne bodo ubežali za vsako ceno.**

ali je kdo, ali ni komunist, in da ga odveže od vsakega takega greha, ako se ji on nalaže ali drugače izjavi, da ni to več, in še posebno, ako on izjavi, da postane demokrat, ker postane on s to politično amajljo prost vsake kazni, zapora ali kuršuma.

In potem, popolnoma razumljivo, postane tak blazni in škandalozni zakon mogočna batina v rokah politične oblasti, s katero more in hoče ona preganjati vse politične nasprotnike ter da goji in ojačuje stranko ministrov. In potem, popolnoma naravno, postane svoboda državljanov v vseh njenih oblikah igrača detektivov, žandarjev in policijskih pisarjev, kapetanov in načelnikov.

Srbski, hrvatski in slovenski pravnik, ki so v tem strašnem zločinu proti svobodi in pravemu ter resničnemu redu svoje domovine prednjačili in nosili zastavo, bodo nosili na svojem čelu večer pečat studa, sramote in slabosti duha in svojega značaja.

»Demokratija« se peča z ujedinjenjem »socijal«-demokratov, govori o njihovi moči itd., kar zopet jasno dokazuje prijateljski objem »edinih delavskih voditeljev« z demokratsko stranko, ki je izdala protidelavski zakon.

svoje življenje žrtvovati za njo. Ko si uničiš zdravje, ko ti odrežejo noge in roke, dobiš zato odlikovanje, s katerim smeš živeti do smrti.

Namesto venca na njegov grob darujemo 400 kron za tiskovni sklad »Delavskih novic«, ker se zavedamo, kolike važnosti je za delovno ljudstvo proletarski tisk. Omladina.

(Odrasli sodrugi, posnemajte vzgled razrednozavedne mladine! Op. ur.)

Dopisi.

Trbovlje. — Sodrugi in sodružice! Dve leti smo naskakovali ramo ob ramo kapitalistične mogotce, v prvi vrsti trboveljsko premogokopno družbo ter odbijali njene napade na delavske pravice, na zaslužek in nabavne prispevke. Dasiravno je bilo delavstvo brez organizacije, brez zaščite od strani oblasti, njegove armade brez reda in discipline, čeprav je množica temnih elementov hotela razdvojiti delavske vrste, vendar je delavstvo s svojo kompaktnostjo ohranilo svoje pridobitve. Če bi se v takih okolščinah nastopilo z reorganizacijo, bi delavstvo ne samo obdržalo svoje plače, temveč bi se mu posrečilo iste zvišati; kajti draginja postaja od dne do dne neznošnejša in že se pojavljajo posamezni slučajji iz vojne dobe, da mora iti delavec z nahrbtnikom na kmete, da naprosi živil, s katerimi bi utolažil svoje otročiče in svoj želodec. Tako poje bič kapitalističnega izkoriščanja čedalje huje po hrbitih delavcev in njihovih družin.

Ni še bilo dovolj, da se je med svetovno vojno brezmejno izkoriščalo delavsko rajo, kapitalizem hoče tudi v svobodni Jugoslaviji uporabljati tisto metodo in uvesti eksploatacijo izza časa svetovnega klanja.

Tudi jaz sem čutil skozi devet let, pričeni s petnajstim, ko sem začel prodajati svojo delovno silo, pa do danes — bič kapitalističnega izmozgavanja. Začel sem neizprosno boj proti temu izkoriščanju. Zato me je trboveljska premogokopna družba po svo-

jih uradnikih vrgla iz službe. Ali ni še konec, nismo še zaključili začete boja, ker družba še ne plačuje delovne sile tako, kakor bi jo morala in še ni porabila koristne socijalne naprave milijonov, ki se jih drže potne srage in v katere so vtisnjeni krvavi žulji proletarijata. In dotlej je boj neizogiben. **Da bo pa ta boj uspešen, je treba enotne nevtralne strokovne organizacije, iz katere se mora izločiti vsaka politika, ker z njo si politični koristločvi kupujejo politični kapital.**

Ker moram služiti 18 mesecev pri vojnikih, se tem potem poslavljam od vseh sodrugov in sodružic in vam kličem veselo novo leto, ki naj bo res vselejše in srečnejše kot preteklo. Stojte trdno kot granitna stena, ker le na ta način boste dosegli svoje pravice.

Da ste mi zdravi do svidenja!

Josip Princ.

Zagorje. Tudi k nam v Zagorje so prišle »Delavske novice«, namreč v Zagorje ob Savi na Kranjskem, ker pravijo učeni gospodje, da se bo Slovenija delila na Kranjsko in Stajersko, torej da ne pozabite — Zagorje na Kranjskem. Vemo, da se čudite, da nič ne čujete od naš. Gotovo ste si mislili, da nam gre dobro in tudi resnica je, kajti mi, Zagorjani, smo posebno srečni, ker mi imamo tisto slavno Čobalovo Unijo in povrh še g. Čobala. In res se nam godi nebeško. Če ne verjamete, berite list »Nazaj«, nekateri mu pravijo tudi »Naprej«, mi po domače pa pravimo »Ljubljanski Steckbrief«. — Ker imamo precejšnjo

kopico novic, dovolite, da jih nekaj povemo. Gospod Čobal se ne vozi več v rudniških kočijah, ker se boji, da bi se konji ne splasil. Unijski tajnik išče kolporterja z mesečno plačo 600 do 700 kron, vrhu tega še prost zrak, vodo in solnce. V Zagorju hočemo ustanoviti novo društvo »Sveta vojaska«, ki bo imelo za predsednika občinskega st. . . , ki se je zaobljubil, da bo v najkrajšem času uničil ves alkohol. — Dalje imamo novo posredovalnico za delo, brez katere ne dobi nihče dela v rudniku, ker predsednik tega zavoda je namreč g. Trebušak, predsednik nar.-soc. organizacije; kdor se vpiše v njegovo organizacijo, dobi gotovo delo. Zadnji čas so nekateri slovenski časopisi napadali zagorsko občino zaradi zelo slabih cest, to pa zato, ker niso bili dobro poučeni, ker pri nas ne bomo več potrebovali cest, kajti z novim letom se odpre zračni promet. Za to pripravljena letala so na ogled v občinski drvarnici. Zadnji čas je prišlo delat v zagorski rudnik več Rusov, ker je na Ruskem veliko pomanjkanje vagonov, da se zato pri nas dvigne produkcija.

Zagorjan.

Zagorje. Pri nas je veliko pomanjkanje stanovanj, da se ljudje kar stepejo, če je prazno kako stanovanje. Pa tudi ni to čudno, ker zagorski purgarji imajo cele palače za sebe in česar ne morejo sami zasesti, imajo pa prazno, nasprotno je pa pri delavskih družinah po 6, 8 ali se več oseb v eni sami sobi. — Zanimiv prizor je bil, ko je zagorski purgar, demokrat seveda, g. Nace Bajcar, posestnik, gostilničar, mesar itd. itd., prisel v stanovanje Bernarda Pilbah, katera družina je stanovala pri njem že 34 let. Dal je vse njihovo pohištvo znesti v neko »kamro«, 3 ¼ metrov dolgo in 3 m široko — brez vsake peči. In v tej sobi morajo biti 4 odrasle osebe in imenovani Pilbah je še vrhutega tako bolan, da mora ležati. Kako se mora goditi tej stranki v taki sobi in še brez peči, v hudi zimi, si lahko bralci sami predstavljajo. In pomagala ni nobena prošnja, ker gospod Bajcar, posestnik dveh hiš, je trdil, da potrebuje prejšnje stanovanje, da zato ni treba nobenega pisarjenja več. — To je ena krivica izmed tisočerihih krivic, ki se gode delavstvu. **Gospoda se pa še čudi, da jo revno ljudstvo vsak dan bolj sovraži.** Opazovalec.

Zabukovca pri Celju. (Čobal, odrešenik zabukovskih rudarjev.) Kakor je priznal poverjenik dež. vlade, dr. Ribnikar sam, se ne sme zabukovskim rudarjem ničesar vzeti, kar se jim je dovolilo, dokler ne poneha draginja. Zato se je velikodušni Čobal, predsednik »Unije slov. rudarjev«, skobacal ra vnat rudarjem v Zabukovci, ko je pri zadnjih obravnavah v Velenju izustil sladko in dobrodelno besedo: »Faktum je: aprovizacija se mora ukiniti.« Ru-

darjem se odpirajo oči in vedno bolj spoznavamo Čobalovo hinavščino in njegovo koristolovstvo. Tako si tudi naši izdajalski zaupniki samim sebi mečejo polena pod noge. Nihče ne more več zaupati v te socijalizdajalce, čeprav se hlinijo in s škatljico pod pazduho beračijo za svojega špeglastega Čobala, ki je sam na-neki gostiji izjavil: Jaz imam že itak polne žepe, delavci naj mi pa le plačujejo, ker so neumni. In kakršen je Čobal, taki so naši zaupniki, ki se s svetilkami med seboj bijejo. To je plod njihove in Čobalove hinavščine. Zato je že zadnji čas, da bi se v Zabukovci enkrat za vselej napravil konec Čobalovi uniji in njegovim plesnjivim pomagačem.

Delavci, proč od Čobalove unije, ne poslušajte več teh lažljivih blapcev, vzemimo metlo v roko, da temeljito pomedemo s to sodrgo!

Vsi v nevtralnno strokovno organizacijo!

Smrt izdajalcem delovnega ljudstva! Zabukovski rudarji.

Pivovarna »Union« v Ljubljani. — Sodrug urednik! Moram napisati nekaj besedi v »Del. Novice« o solidarnosti in slogi naših odbornikov podružnice osrednjega društva živilskih delavcev pivovarne »Union«. Ti gospodje smatrajo za delavca samo svoje pivovarniške delavce, a stavbinske delavce, ki so zaposleni v pivovarni, se smatra za neke vrste nedelavce, ne vem, kako bi se pravilneje izrazil. Ti ubogi sotrpini nimajo pravice niti do »kantine«, ki se nahaja v pivovarni. Prednost imajo samo profesionalisti in predelavci, ki grede na kosilo še pred 12. uro, dočim ko morajo ti rezevi v mrazu čakati do 12 ½ ure, da jih ne vrže iz »kantine« kak odbornik. Tako si morajo stavbinski delavci iskati kosila po raznih gostilnah vsled solidarnosti socijal-patrijotskih odbornikov. Tako ne gre in ne sme iti, Socijalpatrijotom priporočam v njihovem interesu, da so vsaj nekoliko bolj vpludni napram delavstvu, ter da jih ne mečejo iz kantine.

Sodrug urednik! Še nekaj. Radi nesramnosti te podružnice se je nedavno organizirala še ena organizacija in to je Nesese.

Ker pa delavstvo ne zaupa niti socijalpolicajem, niti Nesese, je **nujna potreba, da se organizira nevtralna organizacija živilskih delavcev.**

Gospoda pismonošo prosim, da nam kolikor mogoče redno dostavlja naš list.

Proč s strankarsko zagrizenostjo! Zivele nevtralne strokovne organizacije! Zivela proletarska solidarnost in sloga! Proletarci, združite se! Narodajte se in širite »Delavske novice«!

Delavec iz pivovarne »Union«.

G. Leskovšku: Žakelj se ne šiva z žido.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem prijateljem in znancem

Marija Križanec,
gostilničarka v Zagorju.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem v Trbovljah želim

srečno in veselo novo leto

ter se jim tudi v bodoče priporočam za blagohotno naklonjenost in jim zagotavljam, da se bom potrudil jih vsestransko zadovoljiti.

S tovariškim pozdravom

JOSIP ČEH, Lukork.

Zahvala.

Podpisani se zahvalujemo železničarski godbi, pevskemu društvu „Cankar“ in vsem drugim, ki so spremili

Franca Perdana

na njegovi poslednji poti.

Žalujoča družina.